

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-70>

ТЕХНОЛОГІЯ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Зайцева В. В.

*кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Яремчук Н. С.

*кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри української мови
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

З метою досягнення освітніх цілей та успішної самореалізації школярів учитель-словесник має оволодіти методикою оптимального застосування не тільки традиційних, а й інноваційних методів і прийомів, що забезпечують результативність в удосконаленні раціональної мовленнєвої поведінки, комунікативних навичок для продуктивного спілкування. Застосування новітніх технологій навчання мови забезпечує ефективну діяльність, що не тільки створює комфортні умови навчання, а й дає змогу учасникам у постійній активній взаємодії відчувати власні досягнення, інтелектуальну спроможність, усвідомити значущість комунікативної вправності. Як стверджують дослідники (Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Караман, Л. Кратасюк, Т. Окуневич, М. Пентиліук, Л. Пироженко, Н. Подлевська, О. Пометун, Т. Симоненко та ін.), здатність учнів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем можна підвищити шляхом застосування інтерактивних технологій навчання, що сприяють розвиткові комунікативних умінь і навичок школярів, їхньої пізнавальної активності, організації співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де учень і вчитель рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання, які розуміють, що вони роблять, рефлектують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють [1, с. 131]. Проте аналіз відвіданих уроків у школах, вивчення передового досвіду дають змогу стверджувати, що вчителі не завжди знають правила кооперативного навчання, не приділяють належної уваги створенню умов ефективного використання інтерактивних технологій, як наслідок –

використання інтерактивних методів, прийомів і засобів навчання на уроках має фрагментарний характер. З метою вдосконалення навичок школярів висловлювати думки, почуття, ставлення й переконливо аргументувати позицію, налагоджувати конструктивні стосунки з реципієнтами ми виділяємо технологію кооперативного (групового) навчання, що «відкриває для учнів можливості співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізувати природне прагнення кожної людини до спілкування, сприяє досягненню учнями вищих результатів засвоєння знань і формування вмій» [1, с. 22]. Групове навчання має такі ознаки: наявність у всіх учасників спільної мети; розподіл праці, функцій та обов'язків; співпраця і товариська взаємодопомога; діяльність усіх і кожного зокрема [2, с. 43] [3, с. 29], поділ групи на підгрупи для досягнення конкретного навчального результату; склад групи змінюється для кожного уроку залежно від характеру навчальних завдань; кожна група розв'язує певну проблему, що може бути однаковою, протилежною, взаємодоповнювальною; робота проводиться так, щоб можна було оцінити індивідуальний внесок кожного учня) [2, с. 43]. Зазначивши, що в кооперативній формі організації навчальної діяльності учнів провідну роль відіграє спілкування і взаємодія учнів один з одним, Скрипник Л. рекомендує такі інноваційні прийоми (особисті асоціації, блок-опора, лови помилку, конструювання, я так думаю, я – тобі, ти – мені, ти – оратор, ситуативна гра, алгоритмування, відшукай ключ, робота в парах, один-два-чотири-усі разом, змінні трійки, я так думаю), пошукові методи (ділова гра, дискусія (мікродискусія), мозкова атака, акваріум, карусель, асоціативний куш, коло ідей), важливою ознакою яких є можливість вибору вчителем відповідних текстів для правильного сприйняття учнями [там же]. Умовою ефективного застосування зазначених прийомів і методів учені справедливо вважають не тільки умови ефективного перебігу навчання, визначення етапів, глибоке вивчення матеріалу, критеріїв оцінювання результату, запитань і прогнозованих відповідей, а й зацікавленість, що забезпечить інтенсивний пошук матеріалу, уважне ставлення до ідей школярів, об'єктивний аналіз відповідей, аргументів, тактовне корегування та прогнозування думки, створення ситуації успіху, що дає змогу доброзичливо спілкуватися, виявити думки, емоції, почуття.

Отже, кооперативне навчання сприяє свідомому та цілеспрямованому спілкуванню учнів у різних життєвих ситуаціях, розвитку логічного й критичного мислення, активній комунікативній взаємодії, виявленню пізнавальних і творчих здібностей, моральних якостей.

Література:

1. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / за ред. О. І. Пометун. Київ: А. С. К., 2004. – 192 с.
2. Скрипник Л. Кожен учень – творча особистість. *Урок української*. Київ: Редакція журналу «Урок української». 2007. № 7-8. С. 43-48.
3. Щербина Л. Використання інтерактивних технологій на уроках української літератури. *Дивослово*. № 1. 2005. С. 27-30.
4. Яремчук Н. С. , Кияшко А. І. Інтерактивні технології в удосконаленні навичок говоріння в учнів 5-6 класів на уроках української мови. *Горизонти освіти*. Севастополь. 2010. № 1. С. 72-77.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-71>

МЕТОДИКА ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ У РАМКАХ ЖАНРОВОГО ТА СТИЛЬОВОГО НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

Івахно Н. О.

*аспірантка кафедри української літератури,
методики її навчання та журналістики*

*Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
вчителька української мови, української та зарубіжної літератури
Ніжинський обласний педагогічний ліцей Чернігівської обласної ради
м. Ніжин, Чернігівська область, Україна*

Жанровий та структурно-стильовий шляхи аналізу художнього тексту безпосередньо пов'язані із його жанровою та стильовою домінантами. Якщо аналіз жанру може відбувати й у середній школі, то стильове дослідження літератури певною мірою залежить від вікових особливостей. Вивчення літературних стилів починається з 9 класу та є провідним у старшокласників, які доповнюють аналіз твору фактами історико-літературного процесу доби. Відповідно поглиблена робота із власними назвами крізь призму жанрового та стильового аналізів здебільшого характерна для творів, рекомендованих програмою для вивчення в 10-11 класах. Серед власних найменувань, які варто